

Заняття. Лекція 16

Тема: Методи підвищення родючості ґрунту та поняття про ерозію ґрунтів

1. Мета лекції:

1. Розкрити сутність поняття родючості ґрунту та її значення для агрономії.
 2. Ознайомити з методами підвищення родючості ґрунту.
 3. Розглянути поняття ерозії ґрунту, її види, причини виникнення та наслідки.
 4. Висвітлити основні заходи боротьби з ерозією ґрунту.
-

2. Ключові питання лекції:

1. Родючість ґрунту: визначення та види.
 2. Методи підвищення родючості ґрунту.
 3. Поняття про ерозію ґрунту: класифікація та причини.
 4. Наслідки ерозії та методи боротьби з нею.
-

3. Основний зміст лекції:

3.1. Родючість ґрунту: визначення та види

- Родючість ґрунту — це здатність ґрунту забезпечувати рослини необхідними елементами живлення, вологою та оптимальними умовами для розвитку.
- **Види родючості:**
 1. **Природна:** обумовлена природними факторами, такими як клімат, рельєф, склад ґрунту.
 2. **Штучна:** створюється та підтримується завдяки агротехнічним заходам.

3.2. Методи підвищення родючості ґрунту

Органічні методи:

- **Органічні добрива:**
 - Гній, пташиний послід, компости.
 - Зелені добрива (сидерати): люпин, гірчиця, конюшина.
- **Мульчування:**

- о Захист ґрунту органічними матеріалами (солома, торф).

Мінеральні методи:

- **Внесення мінеральних добрив:**
 - о Азотні, фосфорні, калійні.
 - о Комплексні добрива (NPK).

Агротехнічні заходи:

- **Сівозміна:** чергування культур для підтримання балансу поживних речовин.
- **Меліоративні заходи:** вапнування кислих ґрунтів, гіпсування солонців.
- **Обробіток ґрунту:** мінімізація глибокої оранки, застосування безвідвального обробітку.

3.3. Поняття про ерозію ґрунтів: класифікація та причини

- **Ерозія ґрунту** — це процес руйнування верхнього шару ґрунту під впливом природних або антропогенних факторів.
- **Основні види ерозії:**
 1. **Вітрова ерозія:** втрата ґрунту через вітри, особливо на відкритих площах.
 2. **Водна ерозія:** змивання ґрунту дощами або талою водою.
 3. **Антропогенна ерозія:** викликана діяльністю людини (неправильний обробіток ґрунту, вирубка лісів).
- **Причини ерозії:**
 - о Відсутність ґрунтозахисних заходів.
 - о Інтенсивна обробка землі.
 - о Перевантаження випасу худоби.

3.4. Наслідки ерозії та методи боротьби з нею

- **Наслідки:**
 - о Зменшення родючості.
 - о Втрата гумусу.
 - о Опустелювання земель.
- **Методи боротьби:**
 0. **Агротехнічні заходи:**
 - Мінімальний обробіток ґрунту.
 - Мульчування поверхні.
 1. **Лісомеліоративні заходи:**
 - Створення лісосмуг.
 - Залісення схилів.

2. Гідротехнічні заходи:

- Будівництво терас на схилах.
- Система водозатримуючих каналів.

3. Сівозміна та покривні культури:

- Використання культур, що закріплюють ґрунт.
-

4. Узагальнення (Підсумок лекції)

1. Родючість ґрунту є ключовим фактором у сільському господарстві.
 2. Для підтримання родючості використовуються органічні, мінеральні та агротехнічні заходи.
 3. Ерозія ґрунту є серйозною загрозою для аграрного сектору, але її наслідків можна уникнути завдяки ефективним ґрунтозахисним заходам.
-

5. Рекомендована література:

1. Вакулук, П. Г. *Загальне землеробство*. Київ: Урожай, 2020.
2. Малинська, Г. С. "Методи підвищення родючості ґрунту". *Агроекологічний журнал*, 2021, №3.
3. Гришко, В. С. *Ґрунтознавство з основами геології*. Львів: Світ, 2021.
4. Підлісний, І. М. *Екологія землеробства*. Харків: Агропромвидав, 2019.